

Aleg. 185

Sprawozdanie

Komisji prawniczej o wniosku posła Okuniewskiego i tow. o zmianę ustawy o lichwie w kierunku zapobieżenia spekulacyi gruntami.

Wysoki Sejmie!

Posel Okuniewski i tow. żądają uchwalenia wezwania do c. k. Rządu, aby przedłożył w drodze ustawodawczej do uchwały przez Radę państwa nowelę do ustawy o lichwie z dnia 28. maja 1881. L. 47. Dz. p. p., wedle której spekulacye gruntami byłyby karane jako niedozwolona lichwa. Motywami do tej rezolucyi ma być ta okoliczność iż niektórzy spekulanci opierając się na zaufaniu ksiąg gruntowych i wyzykując ubóstwo, brak wiedzy albo nieporozumienia rodzinne nabywają od niepodzielonych w księgach gruntowych współwłaścicieli albo nawet od jeszcze nie zaintabulowanych współspadkobierców jedną lub więcej niewydzielonych idealnych części gospodarstwa wiejskiego za bardzo niską cenę, następnie uzyskują wyrok sądowy na zniesienie współwłasności przez publiczną licytację tego gospodarstwa i w ten sposób w obec szybkości postępywania terażniejszego procesu i egzekucyi wskutek dokonanej reformy procedury cywilnej powodują ruinę tych gospodarstw a sami bezkarnie ciągną stąd jak największe zyski pieniężne.

Pomijając tę okoliczność, iż sprawa ta należy do ustawodawstwa państwowego wobec czego wnioskodawcy ograniczyć się musieli do wezwania c. k. Rządu — komisya prawnicza badając tę sprawę uznaje jak najlepsze chęci posła Okuniewskiego i tow. do obrony włościan wobec niesumiennych spekulantów i wcale nie występuje przeciw myśli w tym wniosku zawartej, to jednak wyraża obawę, czy sprawa ta nie byłaby obosieczną, a zarazem uważa postawienie już meretorycznej rezolucyi w obecnem stadium jako przedczesne z następujących powodów:

Przedewszystkiem komisya prawnicza przyznaje, iż rzeczywiście zdarzają się wypadki podobnych spekulacyj we wniosku opisane, jednak nie ma wiadomości ani dat statystycznych, aby takie spekulacye gruntowe zdarzały się także w innych partiach naszego kraju i aby takowe były wykonywane przez jedną i tę samą osobę kilkakrotnie to jest w sposób zarobkowy? Komisya prawnicza jest zdania, iż bez wykonywania w sposób zarobkowy nie możnaby pojedynczych wypadków tych spekulacyj podporządkować jako występki lichwy tem bardziej, iż ustawa z 28. maja 1881. L. 47. Dz. p. p. mówi tylko o nierzetelnym postępywaniu przy czynnościach kredytowych.

Również nie zgadza się komisya prawnicza z zapatrywaniem wnioskodawcy, aby nawet najżyczliwszy dla włościanstwa sędzia był przy obecnym stanie postanowień ustawowych wprost bezsilnym:

Obowiązująca obecnie ustawa cywilna w postępowaniu spornem, a patent cesarski z 9. sierpnia 1854. L. 208. Dz. p. p. w postępowaniu niespornem dają sędziemu tak rozległą władzę, iż może skutecznie bronić sprawiedliwości. Wszak spór o zniesienie współwłasności nie potrzebuje się koniecznie kończyć wyrokiem, opiewającym na zniesienie współwłasności przez publiczną licytację, a daleko częściej kończy się przez podział fizyczny nieruchomości. W myśl §. 843. ust. cyw., zniesienie współwłasności przez publiczną licytację tylko w 2 wypadkach jest dozwolone, a to albo jeżeli nieruchomość zupełnie nie jest podzielna, albo jeżeli jest podzielna, lecz tylko z znacznem umniejszeniem jej wartości, wobec czego sędzia przy gruntach, względnie gospodarstwach włościańskich nie potrzebuje zawsze uciekać się do ostatecznego środka, t. j. publicznej licytacji.

Nareszcie podnieść się musi i tę okoliczność, iż podobna ustawa, karająca nabywanie idealnych, niepodzielnych części nieruchomości, jako występki lichwy byłaby niejako postrachem do ich nabywania, tamującym obrót, a obniżającym wartość tych części. Nie raz biedny współwłaściciel lub współspadkobierca nie może odebrać należnej mu części od drugiego współwłaściciela, który nieruchomość w całości posiada, a jedynie obawa zupełnie dowolnej możliwości sprzedaży tej niepodzielnej części zmusza tego posiadacza do wydzielenia rzeczonyj części, lub zawarcia jakiejś ugody.

W końcu wyraża komisya prawnicza zapatrywanie, czyli nie byłoby wskazaniem w tym względzie odnieść się do Rad powiatowych, aby wobec tak doniosłej sprawy wzięły ingerencyę ze swej strony i udzielały pewnej pomocy w takich wypadkach ludności włościańskiej.

Z tych tedy powodów Komisya prawnicza uważa, iż sprawa niniejszym wnioskiem poruszona, tak przez zebranie odnośnych dat, jak i przez zasiągnięcie opinii Rad powiatowych i Władz sądowych winna być należycie zbadaną i obecnie nie nadaje się jeszcze do konkretnej rezolucyi, i dlatego nie przesądzając sprawy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Wniosek pośła Okuniewskiego i tow. do l. s. 1100/1901 oostępuje się Wydziałowi krajowemu celem zbadania i przedłożenia sprawozdania na jednej z najbliższych sesyi sejmowych“.

Przewodniczący.

Zoll.

Sprawozdawca.

Górka.